

Kopec ľudí

k relácii STV odvysielanej 2.4.2012 v cykle "Nezvyčajné príbehy na slovenskom sídlisku"

Sídlisko Dlhé diely vzniklo ako jeden z ambiciózných socialistických projektov vytvoriť v Bratislave novú komplexnú obytnú štvrť. Pôvodný urbanistický zámer, ktorý počítal na mieste vinogradov s veľkorysým riešením zahrňujúcim okrem bývania kompletnú občiansku vybavenosť v podobe dostupných služieb, športovísk a parkov sa postupne menil na výstavbu ďalšej veľkej bratislavskej „nočľahárne“. Panelový trend prerušila v roku 1989 zmena spoločenských pomerov. V tej dobe bolo v priestore Dlhých dielov ešte množstvo voľných verejných parciel, ktoré vytvárali priestor pre ďalší kultivovaný riadený rozvoj. Presadil sa však „ranne kapitalistický“ komerčný záujem maximalizovať zisky. Viac ako dve desaťročia sa stalo sídlisko miestom horúčkovitej, chaotickej stavebnej činnosti. Opäť došlo ku korekciám, premene pôvodných urbanisticko-architektonických vízií. Parcely postupne získavali súkromní investori stavajúci ďalšie byty. Bol o ne veľký záujem a tak sľubovali najrýchlejšiu návratnosť prostriedkov. Dnes nie je v katastri Dlhých dielov voľna takmer jediná parcela, ktorá by umožňovala vybudovanie nekomerčných verejných priestranstiev a služieb pre obyvateľov. Bytovú intenzifikáciu zastavila až celosvetová hospodárska recesia. Po istej odmlke v súčasnosti ožíva projekt zastavania poslednej prírodnej lokality bezprostredne susediacej so sídliskom. Chystá sa výstavba v priestoroch Kráľovej hory, ktorú využívajú obyvatelia na oddych a rekreáciu. Patrí do katastra mestskej časti Devín, ktorí ju kvôli finančným ťažkostiam odpredal. V územnom pláne Bratislavy došlo pre niekoľkými rokmi k „záhadnej“ zmene určenia tejto lokality na občiansku vybavenosť. Celý priestor je v rukách súkromného vlastníka a ten sa chystá stavať opäť, čo iné – byty.

Obyvatelia Dlhých dielov sa proti tomuto zámeru búria. Petíciu za zachovanie prírodného prostredia podpísalo za niekoľko týždňov viac ako 16 tisíc obyvateľov. Sú presvedčení, že Dlhé diely už ďalšiu bytovú výstavbu neznesú. Príbeh obyvateľov protestujúcich proti ďalšej výstavbe bude tvoriť jadro nášho filmu.

Pre mňa osobne má architektúra jeden významný potenciál. Konzervuje v hmotnej a veľkolepej podobe naše myšlienky, predstavy a konanie. Je v nej „zakliaty“ duch doby, energia ľudí ktorí ju vytvárali. Zastavaný priestor je dobrou inšpiráciou pre sebareflexiu.